

Laskuharjoitus YEL:n siirtämisestä vuodesta 2028 alkaen TyEL-järjestelmään

Tämän muistion laskelmat perustuvat TELAn YEL-rahastointia koskevassa muistiossa (29.4.2025) esitettyyn malliin:

”Siirretään yrittäjien vakuuttaminen jatkossa TyEL:iin ja nykyinen YEL run-offiin ”

Tässä mallissa YEL-vakuutukset siirretään vuoden 2028 alusta alkaen TyEL-järjestelmään perustamalla sinne uudet vakuutukset yrittäjille. Nykyinen YEL-järjestelmä jätetään run-off-tilaan eli sinne ei kartu uutta eläketurvaa eikä eläkemaksuja.

Laskelman oletukset

Laskelmassa yrittäjiin sovelletaan muutoshetkestä eli vuoden 2028 alusta alkaen TyEL:n sääntöjä muun muassa rahastoinnin, vakuuttamisen alarajan ja maksujen osalta tasausmaksua lukuun ottamatta.

Yrittäjien maksama maksun tasausosa käytetään ensisijaisesti sellaisen maksuun menevän yrittäjien tasauseläketurvan rahoittamiseen, jossa eläketurva on alkanut ja syntynyt vuonna 2028 tai sen jälkeen. Tasausmaksulla rahoitetaan ensin ne yrittäjien TyEL-järjestelmässä karttuneet tasauseläkkeet, jotka ovat alkaneet vuoden 2028 aikana tai sen jälkeen.

Tasausmaksun loppuosa käytetään YEL-aikaisen eläketurvan kattamiseen eli run-off-tilassa olevan, ennen vuotta 2028 karttuneen YEL-eläkkeen hyväksi. Valtio kattaa jäljelle jääneen YEL-eläkemenon ja tämä on valtionosuus vuodesta 2028 alkaen.

Yhdistämisen ei oleteta vaikuttavan TyEL-maksuprosenttiin eli se pysyy samana kuin nykylaissa. Jos yrittäjät liittyisivät nykyisin mukaisilla säännöksillä TyELiin, heidän maksunsa nousisi todennäköisesti keskimääräistä TyEL-maksua korkeammiksi, sillä heidän hyvityksensä olisivat keskimääräistä matalampia ja hoitokustannukset suurempia. Koska tätä tasoa on vaikea arvioida, yksinkertaisuuden vuoksi oletetaan yrittäjien vakuutusmaksun olevan samalla tasolla kuin TyEL:n keskimääräinen maksu on.

Muistion laskelmat perustuvat vuonna 2024 tehtyyn laskelmapäivitykseen, joka on esitelty julkaisussa *”Työurien kehitys ja työeläkejärjestelmän sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys: Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta tehty TyEL 218 a §:n mukaisen selvityksen väliraportti”*. Laskelmaan on päivitetty 15.5.2025 julkaistu Eläketurvakeskuksen suhdanne-ennuste, ensimmäisen kvartaalin loppuun mennessä toteutuneet sijoitustuotot ja ETK:ssa 30.5.2025 arvioidut sijoitustuottonäkymät. Sijoitusten reaalituoton oletetaan olevan 3 prosenttia vuoteen 2033 saakka ja sen jälkeen 3,5 prosenttia.

Laskelman tulokset

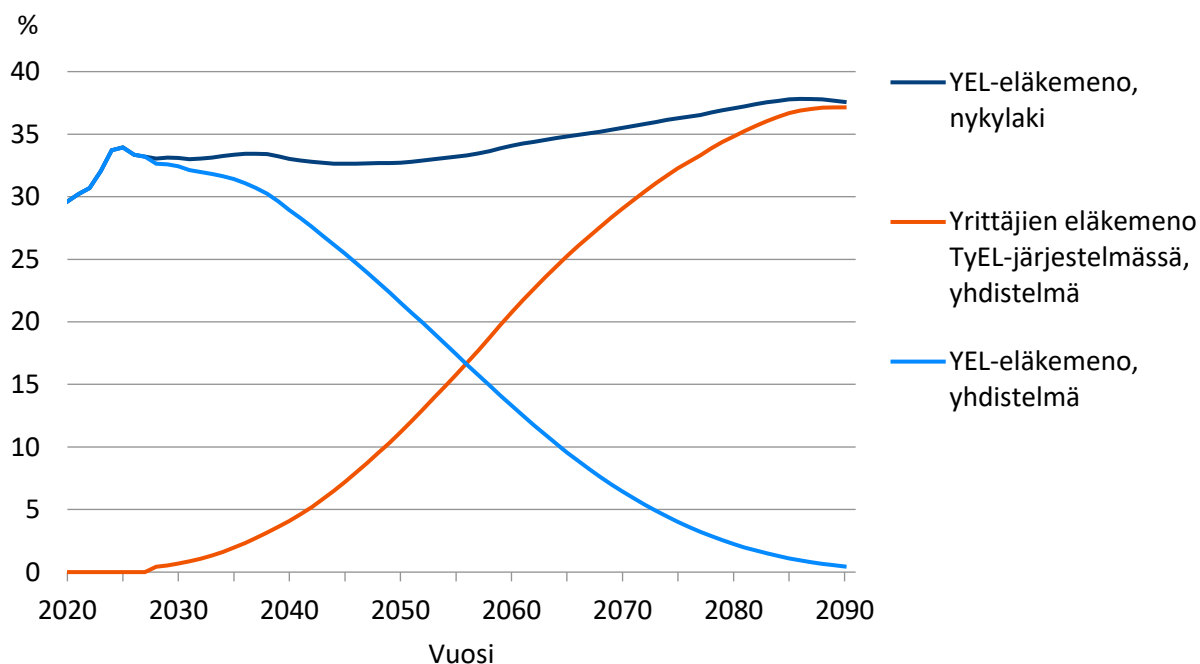
Laskelman tulokset esitetään kuvioissa 1–3 ja taulukossa 1 euromääräisinä vuoden 2025 hintatasossa sekä taulukossa 2 suhteessa työtulosummaan.

Eläkemeno

YEL-eläkemeno oli vuonna 2023 1,6 miljardia euroa eli 32 prosenttia YEL-työtulosummasta. Nykylain mukaisessa laskelmassa YEL-eläkemeno suhteessa työtulosummaan pysyy suunnilleen samalla tasolla vuosisadan puoliväliin saakka. Sen jälkeen eläkeläisten määrän kasvu yhdistettynä yrittäjien määrän pienenemiseen kääntää suhteen kasvuun. YEL-eläkemeno suhteessa YEL-työtulosummaan nousee noin 38 prosenttiin laskentajakson lopussa eli vuonna 2090 (kuvio 1).

Yhdistelmälaskelmassa YEL-eläkemeno laskee suhteessa yrittäjien työtulosummaan ja samaan aikaan yrittäjien eläkemenon määrä TyEL-eläkemenossa kasvaa (kuvio 1). 50-luvun puolivälissä YEL-eläkemeno on yhtä suuri kuin yrittäjien eläkemeno TyEL-järjestelmässä suhteessa yrittäjien työtulosummaan. Laskentajakson lopussa vuonna 2090 YEL-eläkkeet on maksettu lähes kokonaan ja YEL-eläkemeno on enää puoli prosenttia yrittäjien työtulosummasta.

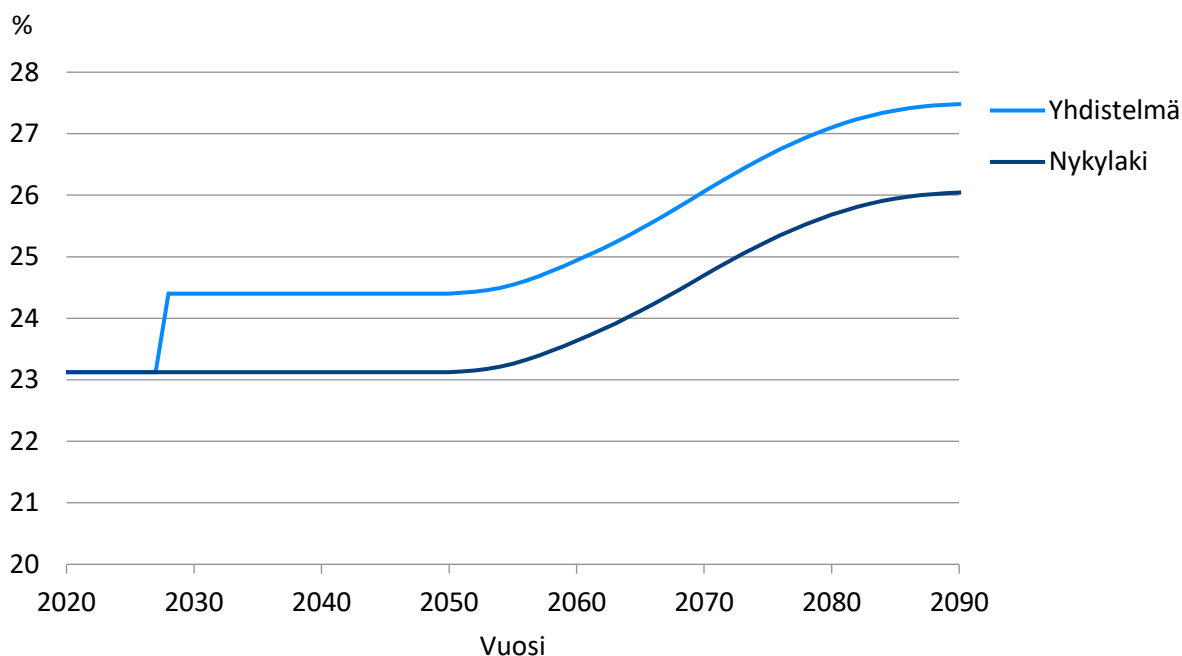
Kuvio 1. YEL-meno nykylakilaskelmassa ja yhdistelmälaskelmassa sekä yrittäjien eläkemeno TyEL-järjestelmässä yhdistelmälaskelmassa vuosina 2020–2090, prosenttia yrittäjien työtulosummasta.

Eläkemaksu

Nykylaissa ensimmäistä kertaa yrittäjäksi ryhtyvä saa YEL-maksusta 22 prosentin alennuksen neljän vuoden ajan. TyEL:ssä tätä alennusta ei ole ja TyEL-järjestelmän piiriin siirtyneiden yrittäjien eläkemaksu suhteessa työtulosummaan kasvaa nykytasoltaan. Yhdistelmälaskelmassa oletetaan yrittäjien maksavan keskimääräistä TyEL-maksua ja näin ollen heti yhdistelmän voimaantullessa yrittäjien eläkemaksu kasvaa nykylain mukaisesta 23,1 prosentista 24,4 prosenttiin (kuvio 2). Kasvu nykylain mukaisesta YEL-eläkemaksutasosta on koko laskentajakson ajan 1,3–1,4 prosenttiyksikköä yrittäjien työtulosummasta. Laskentajakson lopulla eläkemaksu kasvaa 27,5 prosenttiin.

Kuvio 2. Yrittäjien eläkemaksu nykylaki- ja yhdistelmälaskelmissa vuosina 2020–2090, prosenttia YEL-työtulosummasta.

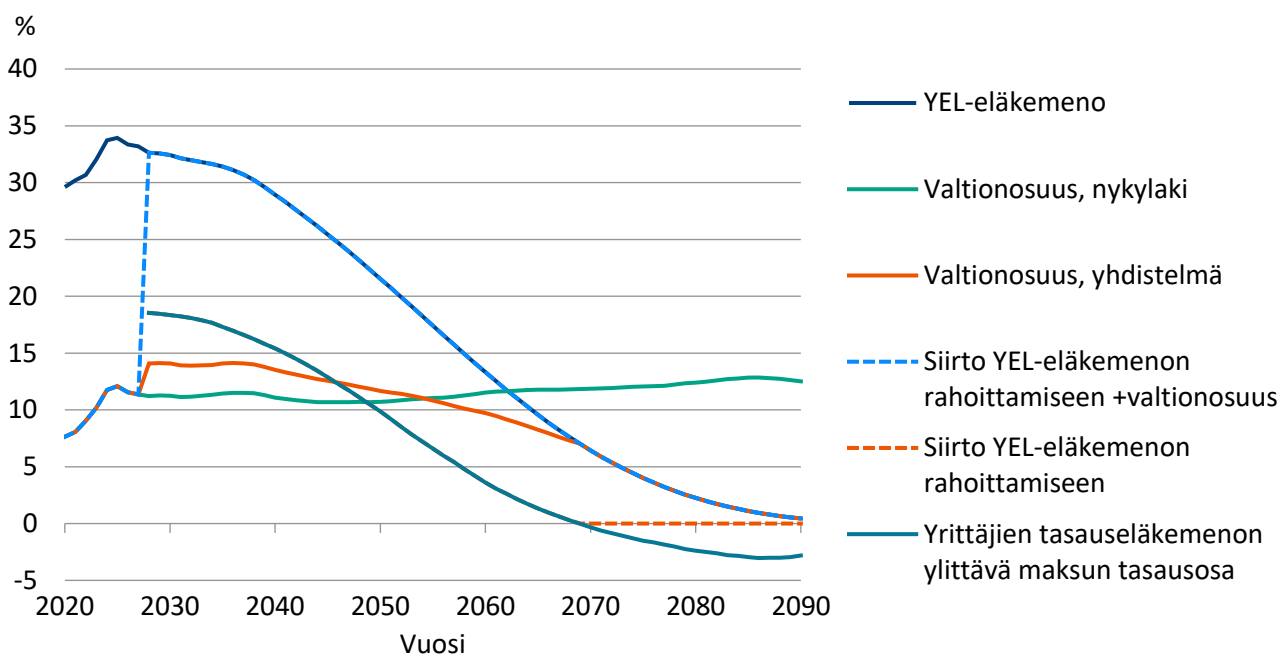
Valtionosuus ja maksun tasausosan siirto YEL-eläkemenon rahoitukseen

YEL-valtionosuus oli vuonna 2024 noin 12 prosenttia YEL-työtulosummasta ja nykylakilaskelmassa se pysyy koko laskentajakson ajan suunnilleen tällä tasolla (kuvio 3). Yhdistelmälaskelmassa valtionosuus kasvaa heti muutoksen voimaantulovuonna 2028 14,1 prosenttiin yrittäjien työtulosummasta, mutta pienenee YEL-menon pienemisen myötä ja on 50-luvun puolivälissä samalla tasolla kuin nykylakilaskelmassa ja laskentajakson lopulla enää puoli prosenttia yrittäjien työtulosta työtulosummasta.

Yrittäjien maksun tasausosa on yhdistämisen voimaantulovuonna 2028 18,9 prosenttia yrittäjien työtulosummasta (kuvio 3). Voimaantulovuonna yrittäjien tasauseläkemeno TyEL-järjestelmässä on vielä pieni ja yrittäjien maksun tasausosa voidaan siirtää lähes kokonaan YEL-eläkemenon maksuun. Loput eläkemenosta katetaan valtionosuudella.

Yrittäjien maksun tasausosa ylittää tasausmenon vuoteen 2070 saakka, mutta sen jälkeen maksun tasausosasta ei voida enää siirtää YEL-eläkemenon maksuun ja siitä eteenpäin YEL-eläkemeno tulee pelkästään valtionosuudella katettavaksi. Vuonna 2070 YEL-eläkemeno on 4 prosenttia yrittäjien työtulosummasta ja valtionosuus samansuuruinen. Laskentajakson lopussa vuonna 2090 YEL-eläkemeno ja valtionosuus on puoli prosenttia yrittäjien työtulosummasta.

Kuvio 3. YEL-meno, yrittäjien tasauseläkemenon ylittävä maksun tasausosa, siirto YEL-eläkemenon rahoittamiseen, valtionosuus, siirto ja valtionosuus yhteensä yhdistelmälaskelmassa ja valtionosuus nykylakilaskelmassa vuosina 2020–2090, prosenttia yrittäjien työtulosummasta.

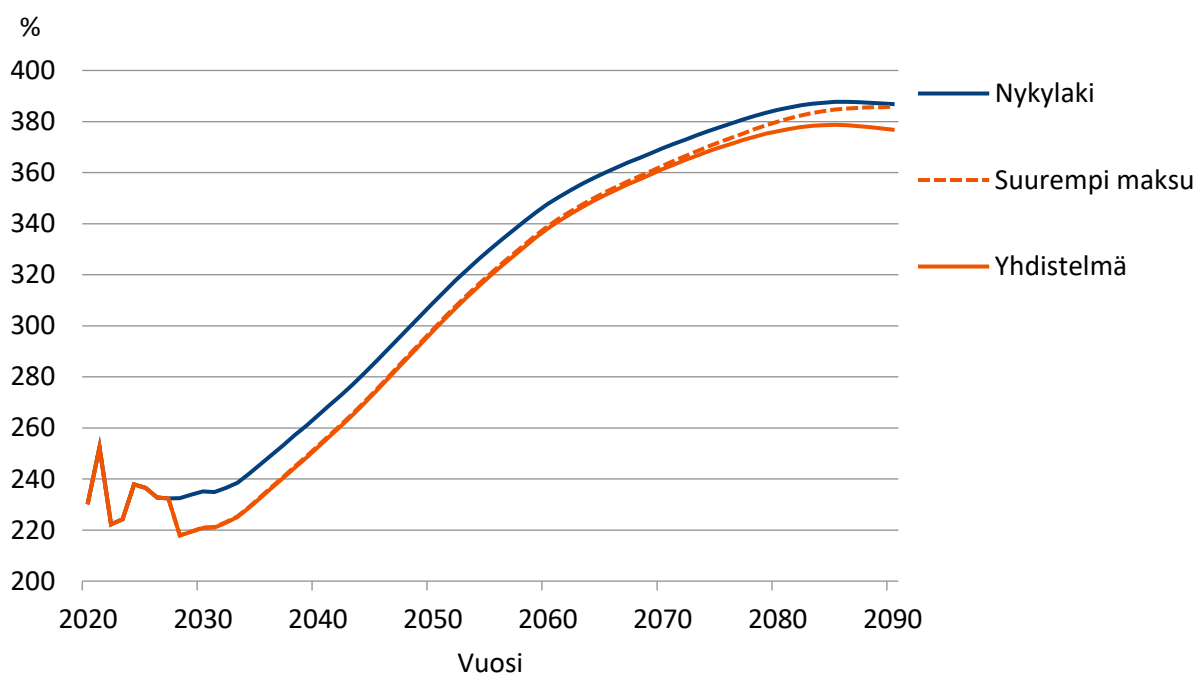
Varat

TyEL-varat suhteessa työtulosummaan alenevat yhdistämisen myötä (kuvio 4). Heti yhdistelyn voimaantullessa vuonna 2028 suhde on noin 15 prosenttiyksikköä ja laskentajakson lopulla noin 10 prosenttiyksikköä pienempi kuin nykylakilaskelmassa. Myös suhteessa eläkemenoon TyEL-varat alenevat. Laskentajakson alussa TyEL-varat suhteessa TyEL-eläkemenoon ovat 865 prosenttia. Laskentajakson lopulla nykylakilaskelmassa varat suhteessa eläkemenoon ovat 995 prosenttia ja yhdistelmälaskelmassa noin 60 prosenttia pienemmät.

Varojen alentuessa suhteessa palkkasummaan ja eläkemenoon TyEL:n rahastointi alenee ja TyELiin aiheutuu pientä maksunkorotuspainetta. Jos TyEL-maksua nostettaisiin valtionosuus vastaavasti pieneni.

TyEL:n ja YEL:n yhdistelmästä muodostuva eläkejärjestelmä voisi saavuttaa saman rahastoinnin tason kuin nykymuotoinen TyEL, jos maksutuloa tai muuta rahoitusta järjestelmään kasvatettaisiin. Näin määritelty lisämaksutulo olisi vuosittain noin 0,4 prosenttia suhteessa TyEL:n työtulosummaan. Suhteessa nykymuotoisen YEL:n työtulosummaan lisärahoitus olisi noin 6 prosenttia. Tällöin laskentajakson lopussa varojen määrä suhteessa työtulosummaan ja eläkemenoon on sama yhdistetyssä järjestelmässä kuin nykymuotoisessa TyEL:ssä.

Kuvio 4. TyEL-varat vuosina 2020–2090, prosenttia TyEL-työtulosummasta.

Taulukko 1. Nykylaki- ja yhdistelmälaskelman tuloksia, miljoonaa euroa vuoden 2025 hintatasossa.

Yrittäjien työtulosumma	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	5 141	5 552	6 398	7 016	8 011	8 824
Yhdistelmä	5 141	5 552	6 398	7 016	8 011	8 824
YEL-meno	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	1 745	1 835	2 113	2 295	2 844	3 317
Yhdistelmä	1 745	1 812	1 852	1 511	516	40
Yrittäjien eläkemeno	2025	2028	2040	2050	2070	2090
TyEL-järjestelmässä	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0	0	0	0	0
Yhdistelmä	0	23	261	785	2 329	3 277
Yrittäjien tasauseläkemeno	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0	0	0	0	0
Yhdistelmä	0	21	179	541	1 494	1 964
Yrittäjien maksun tasausosa	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0	0	0	0	0
Yhdistelmä	0	1 050	1 165	1 233	1 466	1 717
Siirto YEL-eläkemenon rahoitukseen	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0	0	0	0	0
Yhdistelmä	0	1 029	987	692	0	0
Valtionosuus	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	622	623	709	752	950	1 105
Yhdistelmä	622	783	865	819	516	40
Yrittäjien maksu	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	1 189	1 284	1 479	1 622	1 978	2 298
Yhdistelmä	1 189	1 355	1 561	1 712	2 088	2 425
TyEL-varat 31.12.	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	177 133	187 962	245 872	314 802	429 581	495 347
Yhdistelmä	177 133	188 245	250 518	324 385	449 050	515 788

Taulukko 2. Nykylaki- ja yhdistelmälaskelman tuloksia.

YEL-meno, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	33,9	33,1	33,0	32,7	35,5	37,6
Yhdistelmä	33,9	32,6	28,9	21,5	6,4	0,5
Yrittäjien eläkemeno TyEL-järjestelmässä, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhdistelmä	0	0,4	4,1	11,2	29,1	37,1
Yrittäjien tasauseläkemeno, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhdistelmä	0	0,4	2,8	7,7	18,6	22,3
Yrittäjien maksun tasausosa, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhdistelmä	0	18,9	18,2	17,6	18,3	19,5
Siirto YEL-eläkemenon rahoitukseen, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhdistelmä	0	18,5	15,4	9,9	0,0	0,0
Valtionosuus, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	12,1	11,2	11,1	10,7	11,9	12,5
Yhdistelmä	12,1	14,1	13,5	11,7	6,4	0,5
Yrittäjien maksu, prosenttia yrittäjien työtulosummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	23,1	23,1	23,1	23,1	24,7	26,0
Yhdistelmä	23,1	24,4	24,4	24,4	26,1	27,5
TyEL-varat 31.12, prosenttia TyEL-palkkasummasta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	237	233	265	309	370	387
Yhdistelmä	237	218	252	298	361	377
TyEL-varat 31.12, prosenttia TyEL-eläkemenosta	2025	2028	2040	2050	2070	2090
Nykylaki	865	878	986	1 097	1 049	995
Yhdistelmä	865	878	986	1 097	1 049	995
Yhdistelmä + YEL-meno *)	865	879	994	1 100	1 038	972

*) TyEL-eläkemenossa mukana se osa YEL-menosta, joka rahoitetaan TyEL-maksun tasausosalla.